

12. Derzhavna programa rozvytku Zbrojnyh Syl Ukrainy na 2006–2011 roky: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=473

13. Zakon Ukrainy №1932–XII vid 06.12.1991 r. “Pro oboronu Ukrainy”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1932–12>

14. Uгода mizh Ukrainoju i Rosijs'koju Federacijeu pro parametry podilu Chornomors'kogo flotu: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/643_075

15. Rishennja Budapesht's'kogo samitu NBSJe vid 01.01.1994: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_086

16. Gazeta. ua: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://gazeta.ua/article/life/tri-chverti-ukrayinciv>

17. Siryj S.V. Osoblyvosti lokal'nyh vijn i vojennyh konfliktiv v umovah globalizacii // Politychnyj menedzhment. – 2007. – №2. – S.144–54.

18. Zakon Ukrainy vid 01.04.2014 №1182–VII “Pro shvalennja rishennja Prezidenta Ukrainy pro dopusk pidrozdziliv zbrojnyh syl inshyh derzhav na terytoriju Ukrainy u 2014 roci dlja uchasti u bagatonacional'nyh navchannjah”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1182–vii>

Garkavij Y.N., cadet, Military Institute of Kiev National University Taras Shevchenko (Ukraine, Kiev), khylko.m@gmail.com

Development of the armed forces in the context of security sector transformation of Ukraine

Realities and development prospects of the Armed Forces as the basic component of the state defence capacity in the context of security sector transformation under the conditions of crisis of Ukrainian society are analysed.

Keywords: security sector of Ukraine, the Armed Forces of Ukraine, security environment, collective security system.

Гаркавий Е.Н., курсант, Военный институт Киевского национального университета им. Тараса Шевченко (Украина, Киев), khylko.m@gmail.com

Строительство вооруженных сил в контексте трансформации сектора безопасности Украины

Проанализированы реалии и перспективы развития Вооруженных Сил как базового компонента обеспечения обороноспособности государства в контексте трансформации сектора безопасности в условиях кризисного состояния украинского общества.

Ключевые слова: сектор безопасности Украины, Вооруженные Силы Украины, среда безопасности, коллективные системы безопасности.

* * *

УДК 328.1:342.4

Войтенко Ю.М.,

кандидат історичних наук, доцент, доценткафедри політології, Переяслав–Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди (Україна, Переяслав–Хмельницький), Voyt82@mail.ru

ПРОЕКТИ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ВІД ВО “БАТЬКІВЩИНА” ТА УДАР: КОМПАРАТИВНИЙ ПОЛІТИКО–ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Розглядається аналіз варіантів змін до Конституції України від політичних партій УДАР та ВО “Батьківщина”. Робиться акцент на особливостях формування уряду та взаємодії між центральними органами державної влади. Здійснено спробу порівняти ці варіанти змін між собою, а також із чинною Конституцією (2004 року) та 1996 року. Особливу увагу у статті приділено системі балансу державної влади, а також визначенню форми державного правління у кожному з варіантів змін.

Ключові слова: конституція, президент, парламент, уряд, коаліція, органи державної влади, місцево самоврядування, зміни, баланс влади.

16 травня 2014 року Тимчасова комісія при Верховній Раді України має представити свій проект змін до Конституції України (далі – КУ). На сьогодні ж практично кожна політична сила, котра представлена у парламенті своєю фракцією, за виключенням Партії регіонів, мають свій проект до Основного Закону України. Найбільш цікавими, а також такими що

найбільш відображають чинну модель конституції 2004 року, є варіанти змін від ВО “Батьківщина” та партії УДАР Віталія Кличка. На теперці політичні сили знаходяться при владі, тому є особлива цікавість до цих проектів, оскільки існує значна вірогідність прийняття їх у значному комбінованому (компромісному) вигляді.

Спробуємо здійснити компаративний аналіз змін до Конституції України від цих політичних сил, котрі представлені своїми фракціями в українському парламенті.

Конституційна модель від УДАРу є своєрідним синтезом моделі 2004 року та чинної Конституції 1996 року з деякими особливостями, котрі пропонуються нижче.

Першою увагу привертає правка до чинної Конституції, за якою народним депутатом України може бути обрано особу (а не громадянина України – авт.), яка на день виборів досягла двадцяти одного року, має право голосу і перебуває у громадянстві України протягом останніх п'яти років, а кандидат у президенти має перебувати у громадянстві протягом останніх десяти років.

Також конституціотворці від УДАРу вирішили змінити місяці виборів, зокрема, на відміну від КУ 1996 р. вони зазначили, що чергові вибори до парламенту відбуваються в останню неділю березня (а не жовтня, як у КУ 1996 р.); а президента навпаки (в останню неділю жовтня) п'ятого року, а не березня). Ще, щодо змін місяців, то зазначено, що чергові вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів проводяться впершу неділю квітня один раз на п'ять років (як і інші оголошуються ЦВК).

Досить прогресивною та слушною є думка, що до повноважень Верховної Ради України належить формування ЦВК пропорційно фракціям у парламенті на п'ять років, а також їх розпуск. Це є досить позитивною нормою, оскільки за нею враховується представництво фракцій у парламенті. На відміну від варіанту ВО “Батьківщина”, яка упускає конкретний механізм формування ЦВК, лише наголошує що її формує парламент.

Досить схожа норма УДАРу з варіантом ВО “Батьківщина” щодо призначення парламентом половини складу Конституційного Суду України, а іншу половину призначає Президент України (замість третини кожна з наведених сторін, а також ще третину призначає з'їзд суддів – за чинною КУ).

На відміну від чинної КУ та варіанту ВО “Батьківщини”, в УДАРі вирішили що висновки та пропозиції тимчасових слідчих комісій обов'язковими для розгляду під час проведення слідства та суду. У інших же редакціях, як і у чинній КУ, вони не є вирішальними для слідства та суду.

Щодо розпуску президентом парламенту, то є норма, за якою президент може розпустити Верховну Раду України у разі неприйняття нею вотуму недовіри Кабінету Міністрів України (згідно ст.114 проекту КУ), а також залишили норму чинної КУ щодо бездіяльності парламенту протягом 30 днів однієї чергової сесії.

Також в УДАРі пропонують норму, за якої Верховна Рада є повноважною за умови присутності більшості народних депутатів від її конституційного складу (а не 2/3 як за чинною КУ).

Досить інноваційним та відмінним від усіх інших варіантів є те, що рішення про утворення, реорганізацію

та ліквідації судів парламент приймає 3/5 від його складу.

Згідно ст. 93. право законодавчої ініціативи окрім Президента та Уряду мають не менш ніж п'ятнадцять народних депутатів. Варто згадати, що у чинній КУ просто народним депутатам.

Схожою з ВО "Батьківщина" є норма, за якої закон набирає чинності на наступний день після його офіційного опублікування, якщо інше не встановлено самим законом (а не через 10 днів, як у чинній КУ).

Також, схожою є норма, за якою одна й та сама особа не може бути Президентом України більш ніж два строки (а не підряд, як у чинній КУ).

У запропонованому варіанті, досить змінена норма ст.111 КУ щодо імпичменту президента, за якою 2/3 від депутатського корпусу приймається рішення про його відставку (як і у варіанті ВО "Батьківщина") за наявності у діях Президента державної зради або іншого злочину. Варто нагадати, що за чинною КУ рішення приймається 3/4 від конституційного складу Верховної Ради України.

У разі відставки президента, його обов'язки виконує прем'єр-міністр (як у КУ 1996 р.), а не голова парламенту (як у варіанті ВО "Батьківщина" та у чинній КУ).

Досить цікавим є той факт, що Кабінет Міністрів України відповідальний, підконтрольний та підзвітний тільки перед Верховною Радою України (як і у варіанті ВО "Батьківщина"), а не перед Президентом. Що є безумовно кроком до парламентсько-президентської форми державного правління.

Але якщо у варіанті ВО "Батьківщина", Кабмін керується тільки законами та постановами Верховної Ради України, то у варіанті УДАРу, ще й указами Президента України, що є досить дивним, адже уряд не є відповідальним, підзвітним та підконтрольним президенту.

Але найбільшої уваги заслуговує механізм формування уряду, що дає найбільш повно визначити форму правління. У даному варіанті змін до КУ політичні комбінатори спробували різні варіації очевидно з комбінованим урахуванням міжнародного правового досвіду у системі балансу влади.

Так, Президент України протягом семи днів з дня відставки Кабінету Міністрів України, після консультацій з представниками парламентських фракцій, вносить до Верховної Ради України кандидатуру на посаду Прем'єр-міністра України, котрий протягом 14 днів має сформувати уряд та підготувати Програму його діяльності. І це при всьому тому, як вище зазначалося, що уряд невідповідальний, невідзвітний та невідконтрольний президенту.

Потім парламент протягом п'яти днів після внесення пропозиції Прем'єр-міністра та Програми його діяльності, більшістю приймає рішення про його затвердження. У разі не підтримання цієї кандидатури від президента, Верховна Рада України протягом трьох днів визначає (вже сама, а не президент – авт.) нову кандидатуру на посаду прем'єр-міністра рейтинговим голосуванням за кандидатуру від кожної з парламентських фракцій, висунутого на цю посаду. У разі не підтримання цієї кандидатури, президент подає свою кандидатуру (нагадуємо – ще один раз вносить кандидатуру – авт.). У разі якщо кандидатура прем'єр-міністра втретє не проходить підтримку в парламенті,

то Президент України припиняє повноваження парламенту та призначає Тимчасовий уряд, а ЦВК оголошує позачергові вибори до ВРУ.

Таким чином, варіант змін до КУ від партії УДАР, це варіант змішаної республіки, оскільки президент вносить кандидатуру прем'єр-міністра на розгляд парламенту, та може розпустити парламент якщо він вдруге не схвалить його прем'єр-міністра (цієї норми навіть у чинній КУ немає).

Дивує також те, що у повноважень уряду, згідно ст.116 належить те, що Кабінет Міністрів України здійснює нормативно-правове регулювання суспільних відносин. Здебільшого це має робити парламент, а не уряд, оскільки останній є органом виконавчої, а не законодавчої (установчої) влади.

Оскільки одним з головних завдань щодо змін до КУ постало завдання деконцентрації влади, зокрема щодо повноваження президента, а також децентралізації України, то конституціотворцям від УДАРу варто було врахувати запит територіальних громад на самоуправління. Так, зокрема, зазначається що Кабінет Міністрів України призначає за поданням Прем'єр-міністра України голів місцевих державних адміністрацій. За їх варіантом змін до КУ, виконавчу владу в областях та районах, Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації (а не відповідні ради та їх виконавчі органи, як у варіанті ВО "Батьківщина"). Голови місцевих державних адміністрацій при здійсненні своїх повноважень підзвітні та відповідальні перед Кабінетом Міністрів України та підконтрольні Президенту України. Останнє, те що голови обласних та районних державних адміністрацій ще й підконтрольні президенту (який навіть їх не призначає) взагалі дивує.

По-суті не змінилася ключова норма щодо взаємодії місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування, за якою місцеві органи виконавчої влади формуються урядом який у більшості випадків формує президент з парламентом.

При всьому цьому, у змінах зазначається, що органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси сільських, селищних, міських громад є районні та обласні ради, їх виконавчі органи, що по-суті суперечить формування виконавчої влади в районі та області урядом (тобто районних та обласних державних адміністрацій). Хіба що виконавчі органи районних та обласних рад не є виконавчою владою у цих регіонах, оскільки як вище зазначалося – ними є голови обласної та районної державної адміністрації, а їх взаємодія взагалі тоді не зрозуміла. Очевидно що це має регулювати новий закон про місцеві державні адміністрації та місцеве самоврядування в Україні. Але цей важливий для демократичного ладу механізм (взаємодія місцевого самоврядування з державною владою на місцях) не уточнений.

Дивним також є те що УДАР вилучив норму що місцеві державні адміністрації підзвітні та підконтрольні радам у частині повноважень, делегованих їм відповідними районними чи обласними радами.

Голова районної та голова обласної ради обираються відповідною радою і очолюють виконавчий орган ради (до-речі, як і у варіанті ВО "Батьківщина", але з незрозумілими повноваженнями цього органу – авт.).

Також з УДАРівського варіанту КУ вилучено те, що відноситься до адміністративно-територіального устрою України (тобто перелік областей та АРК, Київ та Севастополь), а уточнюється що він має бути визначений окремим законом.

Таким чином, проект конституційного дизайну України більше схожий на суміш президентсько-парламентської та парламентсько-президентської форми державного правління Україною. Оскільки уряд затверджується парламентом за пропозицією Президента, котрий після другої спроби може його розпустити. Уряд відповідальний перед Верховною Радою України, котрий формує місцеві органи виконавчої влади (голів ОДА та РДА), які у свою чергу відповідальні перед урядом та підконтрольні (чомусь – авт.) президенту. Президент пропонує парламенту вищих посадових осіб держави (голову СБУ, Генерального прокурора тощо), та половину суддів Конституційного Суду України. Більшість повноважень Президента України, згідно ст.106. чинної КУ, залишаються у силі. З огляду на всі ці повноваження згідно варіанту змін до Конституції від партії УДАР, то на думку автора, шальки терезів переважають на користь більше президентсько-парламентської, ніж парламентсько-президентської форми державного правління, хоча і залишаються у рамках змішаної республіки.

Якщо ж датися до аналізу конституційних змін від ВО “Батьківщина”, то можемо побачити, що зміни стосуються не всієї Конституції України, а окремих її розділів, зокрема тих, що регулюють співвідношення балансу влади у системі стримувань і противаг. Так, вносяться зміни до розділів: 4 (Верховна Рада України); 5 (Президент України); 6 (Кабінет Міністрів України. Інші органи виконавчої влади); 7 (Прокуратура); 9 (Територіальний устрій України); 10 (Автономна республіка Крим); 11 (Місьцеве самоврядування); 12 (Конституційний Суд України).

Що собою передбачають ці зміни у політико-правовому полі нашої держави.

Зокрема, на відміну від моделі 2004 року у ст.77 КУ вказується, що: Чергові вибори до Верховної Ради України відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Верховної Ради України. Така норма має певну відмінність від моделі 2004 р. у якій зазначається, що вибори у парламент відбуваються в останню неділю останнього місяця п'ятого року повноважень (без зазначення місяця “жовтня”). Очевидно, що через повторний третій тур президентських виборів у 2004 р. місяці змістилися, тому вирішили не закріпляти конкретний місяць виборів.

Також, стаття 83 проекту змін у ряді своїх положень лише частково дублює її аналог 2004 року. У ній зокрема зазначається, що у Верховній Раді України (без “за результатами виборів” – авт.) на основі узгодження політичних позицій формується парламентська коаліція (без зазначення “депутатських фракцій” – авт.), до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України. Тобто, за варіантом ВО “Батьківщина” не обов'язково, щоб більшість складалась з депутатських фракцій, а виключно з депутатів. Очевидно у цьому є політична доцільність, яка може полягати у тому, що за умови збереження парламенту цієї каденції (а не поза-

чергових виборів нового скликання), частина обраних мажоритарників може зайняти ту чи іншу позицію щодо формування більшості та сформувати більшість, оскільки цей варіант не має імперативного мандату на відміну від моделі 2004 року. Так, саме імперативний мандат, що має місце у вже чинній КУ моделі 2004 року, прикріплює депутата обраного від політичної партії у парламент до цієї ж партії та її фракції у парламенті і у разі виходу з неї такий депутат втрачає свій мандат.

Досить цікавою є норма щодо формування уряду. У ст.83 проекту зазначається, що коаліція (без депутатських фракцій – авт.) у Верховній Раді України відповідно до Конституції вносить пропозиції Президенту України щодо кандидатури Прем'єр-міністра України, а також відповідно до цієї Конституції вносить пропозиції (додано Прем'єр-міністру України) щодо кандидатур до складу Кабінету Міністрів України”. Тобто, ця позиція відображає ключову позицію конституційної моделі 2004 року, щодо формування уряду та є визначальною у парламентсько-президентській республіці. Єдиною відмінністю є те, що коаліція вносить пропозиції Прем'єр-міністру, а не Президенту кандидатур до складу уряду.

Змінено ст.85 відносно редакції КУ 2004 р., у якій зокрема зазначається, що до повноважень Верховної Ради України належить: призначення за поданням Президента України Прем'єр-міністра України (відсутнє Міністра оборони України та Міністра закордонних справ України – що є у КУ 2004 р. – авт.), призначення за поданням Прем'єр-міністра України інших членів Кабінету Міністрів України, Голови Антимонопольного комітету України, Голови Державного комітету телебачення та радіомовлення України, Голови Фонду державного майна України, звільнення зазначених осіб з посад, вирішення питання про відставку Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України. Таким чином, Президент у даному проекті змін, вже не пропонує своїх двох кандидатур на посади Міністра оборони та Міністра закордонних справ, а отже його вплив на силовий блок частково зменшується, хоча він продовжує очолювати Раду національної безпеки та оборони України.

Залишилася норма з КУ 2004 р., щодо повноважень Верховної Ради України належить призначення на посаду та звільнення з посади за поданням Президента України Голови Служби безпеки України. Але відмінна норма від КУ моделі 2004 року, що до повноважень Верховної Ради України належить призначення на посади та звільнення з посад (скасовано половини складу – авт.) членів Ради Національного банку України. Тобто всю Раду Національного банку України формує парламент.

Також відмінна від КУ 2004 року норма за якою до повноважень Верховної Ради України належить призначення на посади та звільнення з посад членів Центральної виборчої комісії (скасовано що за поданням Президента України – авт.). Це безумовно збільшує роль парламенту у виборчих процесах. Також міститься норма, за якою до повноважень Верховної Ради України належить призначення на посаду та звільнення з посади за поданням Президентом України Генерального прокурора України та висловлення недовіри Генеральному

прокуророві України, що має наслідком його відставку з посади.

Ще одна відмінна від КУ 2004 року норма яка полягає у тому, що до повноважень Верховної Ради України належить призначення на посади та звільнення з посад (вилучено “третини”, а додано – “половини”) складу Конституційного Суду України, а також обрання суддів безстроково. Нагадаємо, що у КУ 1996 р. Президент призначає третину суддів КСУ, тобто 6 з 18 членів, а за цією зміною – 9 членів.

Президент України, у редакції змін до КУ, має право достроково припинити повноваження Верховної Ради України виключно, якщо протягом шістдесяти днів після відставки Кабінету Міністрів України не сформовано персональний склад Кабінету Міністрів України. До речі, з конституційної моделі 2004 р., відсутні ще дві позиції щодо можливого розпуску парламенту президентом, а саме, якщо протягом одного місяця у Верховній Раді України не сформовано коаліцію депутатських фракцій відповідно до статті 83 цієї Конституції, а також якщо протягом тридцяти днів однієї чергової сесії пленарні засідання не можуть розпочатися.

Також у варіанті змін до КУ від ВО “Батьківщини” є норма (як до речі і в УДАРу), за якою одна й та сама особа не може бути Президентом України більш ніж два строки (а не підряд, як у КУ 1996 р.). Було також вилучено норму яка є у чинній КУ моделі 2004 р., за якою законопроекти, визначені Президентом України як невідкладні, розглядаються Верховною Радою України позачергово.

Змінено було також подолання вето президента у парламенті. Зокрема, якщо під час повторного розгляду закон буде знову прийнятий Верховною Радою України більшістю (а не не менш як двома третинами, як у чинній КУ – авт.) від її конституційного складу, Президент України зобов’язаний його підписати та офіційно оприлюднити протягом десяти днів. У разі якщо Президент України не підписав такий закон то він вважається схваленим Президентом України та невідкладно офіційно оприлюднюється та опубліковується Головою Верховної Ради України. Таким чином, проста більшість голосів долає вето президента, що є не досить збалансованою нормою у системі стримувань та противаг, оскільки ця ж більшість знову у тому ж складі буде з легкістю долати вето президента. Тому можна говорити про недовість інституту президентського вето на закони парламенту.

Деякі зміни відбулися і у повноваженнях президента. Зокрема, Президент України вносить за пропозицією парламентської коаліції (а не коаліції депутатських фракцій у парламенті – авт.) у Верховній Раді України, сформованої відповідно до статті 83 Конституції України, подання про призначення Верховною Радою України Прем’єр-міністра України в строк не пізніше ніж на п’ятий день (а не п’ятнадцятий день, як за чинною КУ – авт.), після одержання такої пропозиції).

Також змінено положення щодо призначення Генерального прокурора України. Так, зокрема, зазначається, що Президент України вносить за пропозицією парламентської коаліції у Верховній Раді України, сформованої відповідно до статті 83 Конституції, подання про призначення на посаду та

звільнення з посади Верховною Радою України Генерального прокурора України (а також Голови СБУ – авт.) в строк не пізніше ніж на п’ятий день після одержання такої пропозиції. Тобто схожий формат формування як і прем’єр-міністра.

Були внесені правки щодо ст. 111 (щодо імпичменту президента). Зокрема, рішення про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту приймається Верховною Радою України не менш як двома третинами (замість трьома четвертими) від її конституційного складу після отримання висновку тимчасової слідчої комісії.

Також зазнала змін норма відповідальності Кабінету Міністрів України. Так Кабінет Міністрів України відповідальний перед Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених Конституцією. Ця норма дає можливість говорити про більш парламентський варіант форми державного правління. Відповідно до цього, залишилася норма за якою Кабінет Міністрів України складає повноваження перед новообраною Верховною Радою України (а не перед Президентом – авт.). Також щодо повноважень уряду, то залишили норму з 2004 р. за якою Кабінет Міністрів України утворює, реорганізовує та ліквідує відповідно до закону міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, діючи в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади. А також уряд призначає на посади та звільняє з посад за поданням Прем’єр-міністра України керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України.

В проекті змін скасовано норму КУ моделі 2004 р. стосовно призначення голів обласних та районних державних адміністрацій. у якій зазначалося, що виконавчу владу в областях і районах здійснюють виконавчі органи, утворені відповідними радами, що є досить позитивним для реального місцевого самоврядування. До речі, не визначено відповідальність цих органів перед центральними органами виконавчої влади, зокрема перед урядом. Тобто ця позиція взагалі відсутня у проекті змін до КУ від ВО “Батьківщина”.

Таким чином, проект змін до Конституції України від ВО “Батьківщина”, відповідає формату парламентсько-президентської республіки. Зокрема, відображено формування коаліції більшості депутатів у парламенті (хоча і не з фракцій), а також ними формується уряд. Відповідно більшість високопосадовців (голова СБУ, Генпрокурор України тощо) узгоджуються з президентом та відповідальні перед парламентом. Також відсутній імперативний мандат, тобто прикріплення депутата обраного від політичної партії до фракції цієї ж партії у парламенті. Нажаль є не досить ефективний механізм президентського вето, оскільки він долається абсолютною більшістю депутатів у парламенті, а не т.зв. “кваліфікованою”, тобто 2/3. Найбільш нерегульованим на думку автора є взаємодія органів державної влади з органами місцевого самоврядування, що очевидно потребує особливої уваги, оскільки це дасть можливість сформулювати висновок щодо моделі місцевого самоврядування та децентралізації.

У цілому проект змін до Конституції України від ВО “Батьківщина”, на відміну від інших політичних партій, найбільш відповідає моделі Конституції зі змінами у 2004 році та парламентсько–президентській формі державного правління. Також у ньому враховується особливості формування парламенту сьомої каденції котрий був обраний за змішаною (мажоритарно–пропорційною) виборчою системою.

Таким чином, вище представлені особливості двох варіантів конституційних змін від правлячих політичних партій ВО “Батьківщина” та УДАР були спробою розібратися у політико–правових тонкощах механізму стримувань та противаг, що очевидно є на часі з огляду на ті суспільно–політичні процеси що відбуваються на тепер в країні. Ці проекти частково дають відповідь на ряд проблемних запитань чинної конституції, але не є досить ідеальними для політико–правового поля держави, зокрема для систему балансу влади в Україні. Зокрема, УДАР розконцентровує формування уряду між парламентом та президентом, а ВО “Батьківщина” залишає попередню модель формування уряду, але ставить його відповідальність чітко перед парламентом, тим самим дає можливість говорити про вплив парламентської більшості (коаліцію) на уряд та формування парламентсько–президентської республіки.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про внесення змін до Конституції України” №2222–IV від 8.12.2004.
2. Зміни до Конституції України, запропоновані Батьківщиною та УДАРОм: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/nayem/52f7fbcad0dce/>
3. Конституція України. Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – Х.: “Фоліо”, 2005. – 46 с.
4. Конституція України. Текст Основного Закону з офіційним тлумаченням Конституційного Суду. Огляд і коментарі В.Ф. Погорілка та В.Л. Федоренка. – К.: “Наукова думка”, 2006. – 210 с.
5. Конституція України: гарант захисту прав людини: Рекомендації щодо проведення у вищих навчальних закладах першої лекції / (Уклад. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, А.В. Кудін, К.М. Левківський та ін.); Відп. ред. М.Ф. Степко. – К.: Знання, 2006. – 22 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П. Горбатенко [За ред. Ю.С. Шемшущенка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка]. – [2–ге вид., доп. і перероб.]. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.

References

1. Zakon Ukrainy “Pro vnesennja zmin do Konstytucii Ukrainy” №2222–IV vid 8.12.2004.
2. Zminy do Konstytucii Ukrainy, zaproponovani Bat’kivshhynoj ta UDARom: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/nayem/52f7fbcad0dce/>
3. Konstytucija Ukrainy. Pryjnjata na p’jati sesii Verhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnja 1996 roku. – H.: “Folio”, 2005. – 46 s.
4. Konstytucija Ukrainy. Tekst Osnovnogo Zakonu z oficijnym tлумачennjam Konstytucijnogo Sudu. Ogljad i komentari V.F. Pogorilka ta V.L. Fedorenka. – K.: “Naukova dumka”, 2006. – 210 s.
5. Konstytucija Ukrainy: garant zahystu prav ljudyny: Rekomendacii shhodo provedennja u vyshhyh navchal’nyh zakladah pershoi lekcii / (Uklad. M.F. Stepko, Ja.Ja. Boljubash, A.V. Kudin, K.M. Levkivskij ta in.); Vidp. red. M.F. Stepko. – K.: Znannja, 2006. – 22 s.
6. Politologichnyj encyklopedychnyj slovnyk / Uporjadnyk V.P. Gorbatenko [Za red. Ju.S. Shemshushenka, V.D. Babkina, V.P. Gorbatenka]. – [2–ge vyd., dop. i pererob.]. – K.: Geneza, 2004. – 736 s.

Voitenko Yu.N., Ph.D. in History, Associate Professor Department of Political Science, Perejaslav–Khmelnitsky State Pedagogical University Gregory Skovorody (Ukraine, Perejaslav–Khmelnitsky), Voyt82@mail.ru

Amendments to the Constitution of Ukraine on the OU “Batkivshina” and UDAR: comparative analysis of political and legal

This article discusses the analysis options amendments to the Constitution of Ukraine Political parties UDAR and OU “Batkivshina”. Focuses on the specifics of government formation and interaction between central government agencies. An attempt was made to compare these options change with each other and with the current Constitution (2004) and 1996. Particular attention is given to articles balance system of the government, and determine the form of government in each of the options for change.

Keywords: constitution, the president, parliament, government, coalition, government agencies, local government, changes the balance of power.

Войтенко Ю.Н., кандидат исторических наук, доцент, доцент кафедры политологии, Переяслав–Хмельницкий государственный педагогический университет им. Григория Сковороды (Украина, Переяслав–Хмельницкий), Voyt82@mail.ru

Проекты изменений в Конституцию Украины от ВО “Батьківщина” и УДАР: компаративный политико–правовой анализ

Рассматривается анализ вариантов изменений в Конституцию Украины от политических партий УДАР и ВО “Батьківщина”. Делается акцент на особенностях формирования правительства и взаимодействия между центральными органами государственной власти. Предпринята попытка сравнить эти варианты изменений между собой, а также с действующей Конституцией (2004 года) и 1996 года. Особое внимание в статье уделено системе баланса государственной власти, а также определению формы государственного правления в каждом из вариантов изменений.

Ключевые слова: конституция, президент, парламент, правительство, коалиция, органы государственной власти, местное самоуправление, изменения, баланс власти.

* * *

УДК 329:323(477)

Морарь М.В., доктор політичних наук, професор кафедри філософії та соціології, Таврійський державний агротехнологічний університет (Україна, Мелітополь), morar.nikolay@mail.ru

ПАРТІЙНА ІДЕОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Досліджується та визначається місце і роль партійної ідеології в сучасній Україні. Підкреслюється, що найдієвішим засобом перетворення волі індивідів у колективну волю, забезпечення участі громадян у формуванні політики держави є саме політичні партії, кожна з яких має власні ідеологічні засади, систему норм і цінностей, що зорієнтовані та розраховані на конкретні соціальні групи.

Аналізується стан та перспективи розвитку партійної ідеології. В цьому контексті робиться висновок, що за час, який минув із дня проголошення незалежності України, практично жодній політичній партії так і не вдалося стати потужною ідеологічною силою, яка би впродовж певного часу здійснювала більш–менш істотний вплив на соціально–політичний процес у державі. Партійні ідеології абстрактні, не цілеспрямовані і не мають конкретного ціннісного змісту. Партійні лідери, партійні еліти не харизматичні, не яскраві. Жоден лідер з найбільших політичних сил в Україні не зможе напевно дати відповідь на питання: яку ідеологію він сповідує?

Актуалізується та обґрунтовується необхідність формування консолідаційної ідеології, відтворення системи цінностей, які б об’єднали учасників політичного процесу, здатних консолідувати українську громаду і привести український народ до злагоди і процвітання.

На наш погляд, ключовими цінностями ідеології будь–якої партії повинна стати відчуття відповідальності за долю країни, патріотизм, гуманізм, демократія, соціальна справедливість. Це і є основними напрямками партійної ідеології у формуванні громадської думки та громадського виховання.

Ключеві слова: політична ідеологія, політична партія, партійна ідеологія, партійний лідер, політичний процес, політична система.

Революційні події 2013–2014 рр. та нові соціально–політичні процеси в Україні гостро поставили на порядок денний наступні виклики: зміцнення незалежної держави, збереження стабільності і міжнародної згоди, протистояння спробам розколотися країну за ідеологічними і національними ознаками. У вирішенні цих питань велика роль відводиться політичним ідеологіям та їх носіям – партійним лідерам.